

De bestraffende overheid: de bestuurlijke strafbeschikking milieu

Dat de overheid milieuregels niet alleen via het bestuursrecht maar steeds vaker ook via het strafrecht handhaaft, is de meeste ondernemers inmiddels wel bekend. Voor ernstige vergrijpen wordt het verdachte bedrijf, of soms zelfs de directie, voor de strafrechter gedaagd door het Openbaar Ministerie. Voor lichtere of veelvoorkomende delicten wordt sinds de inwerkingtreden van de Wet OM-afdoening in 2008 de strafbeschikking gebruikt. De Officier van Justitie biedt de verdachte, bijvoorbeeld tegen betaling van een geldboete, aan om de zaak niet voor de rechter te brengen.

Het buiten de rechter om afdoen van een strafzaak, kenden we vroeger in de vorm van een transactie. Twee belangrijke verschillen tussen de strafbeschikking en de transactie zijn de volgende. De strafbeschikking stelt daadwerkelijk de schuld van betrokkene aan een strafbaar feit vast. Het accepteren van een transactie behelst de afkoop van strafvervolgning en leidde niet tot schuldvaststelling. De ontvanger van de strafbeschikking dient zelf tijdig actie te ondernemen als hij het daarmee niet eens is. Het niet-accepteren van een transactie leidde tot een dagvaarding om voor de strafrechter te verschijnen. Stilzitten kan bij een strafbeschikking dus vervelende consequenties hebben.

Sinds 2012 kan niet alleen het Openbaar Ministerie, maar ook de bestuurlijke overheid, een strafbeschikking uitvaardigen voor milieuvergrijpen: de bestuurlijke strafbeschikking milieu- en keurfeiten (de bsbm). De bsbm valt onder de Wet OM-afdoening. Daarin is een regeling geïntroduceerd die voor bestuurlijke instanties een snelle afdoening van milieuovertredingen mogelijk maakt in de vorm van de strafbeschikking. Deze kan bestaan

uit het opleggen van een geldboete. Het instrument van de bestuurlijke strafbeschikking is in handen gegeven van de Omgevingsdiensten, de Waterschappen (voor de keurfeiten), Rijkswaterstaat, enkele landelijke inspecties zoals de Inspectie Leefomgeving en Transport, en, tijdelijk, de Provincies.

Wanneer de ontvanger van de strafbeschikking het daarmee niet eens is, dan dient hij verzet in te stellen bij de Officier van Justitie. Dat moet wel tijdig gebeuren: binnen veertien dagen nadat hij kennis heeft genomen van de strafbeschikking. In de strafbeschikking wordt vermeld op welke wijze verzet kan worden gedaan. De bsbm moet dus niet worden verward met een bestuursrechtelijke beschikking, waartegen in de regel binnen zes weken bezwaar kan worden gemaakt.

Wordt het verzet door de Officier van Justitie gegrond verklaard, dan komt de strafbeschikking daarmee te vervallen. Oordeelt de Officier van Justitie dat het verzet ongegrond is, dan wordt de zaak doorgestuurd naar de rechtbank. Dan volgt alsnog een behandeling door de strafrechter. De verdachte kan dan op de zitting toelichten waarom hij vindt dat hij geen straf verdient.

Het strafrechtelijk optreden door het bestuur is dus een relatief nieuw fenomeen. En waar nieuwe bevoegdheden worden gecreëerd, gaat het ook mis. Een misser die ik als advocaat nog al eens tegenkom in de bsbm, is dat in plaats van het bedrijf (de rechtspersoon) de directeur een strafbeschikking ontvangt. Dat is in veel gevallen een brug te ver en te wijten aan slordigheid: het bestuur had inderdaad de rechtspersoon bedoeld. Er moet namelijk wat meer aan de hand zijn, wil een directeur een persoonlijk verwijt kunnen wor-

den gemaakt voor een milieudelict dat binnen zijn bedrijf heeft plaatsgevonden. Een andere misser die zich nog al eens voordoet, is dat de bsbm aan het verkeerde bedrijf wordt gestuurd, bijvoorbeeld in de situatie dat er meer bedrijven op hetzelfde bedrijventerrein zitten. Ook is het dossier niet altijd op orde en kan daaruit niet zonder meer schuld aan het verweeten strafbare feit worden afgeleid. In het strafrecht luistert het bewijs nu eenmaal wat nauwer dan in het bestuursrecht.

Het is dan ook niet verstandig om zomaar klakkeloos een strafbeschikking te accepteren, ook al valt de hoogte van de boete mee. Het tijdig raadplegen van een in het milieustrafrecht gespecialiseerde advocaat kan dan ook de moeite lonen. Niet in de laatste plaats omdat de strafbeschikking - zoals opgemerkt - daadwerkelijk de schuld aan een strafbaar feit vaststelt. Een bedrijf dat meerdere strafbeschikkingen (noem het maar gele kaarten) "stapelt", loopt het risico om bij een volgend vergrijp direct rood te krijgen: een dagvaarding om voor de strafrechter te verschijnen. In de regel wordt door het OM dan een hogere straf geëist. Het verdient dus aanbeveling om het aantal "gele kaarten" zo veel mogelijk te beperken, en waar deze onterecht zijn opgelegd, aan te vechten.

Maar strafrechtelijke antecedenten kunnen ook anderszins vervelende consequenties hebben. In het kader van de Wet bibob kan een strafblad leiden tot het intrekken of weigeren van vergunningen, erkenningen en subsidies of problemen geven bij aanbestedingen. ■

Mr. drs. W.J.W. (Wilbert) van Eijk is als advocaat werkzaam bij Van Iersel Luchtman Advocaten op de vestiging in 's-Hertogenbosch. Hij is gespecialiseerd in het milieustrafrecht. Wilbert is lid van het Brancheteam Afval & Recycling van genoemd kantoor. Tel. 088 - 90 80 800. E-mail: w.eijk@vil.nl.